

SCHIȚE și POVESTIRI

de I.L. CARAGIALE

Ilustrații de Bianca Anton

CUPRINS

D-I Goe...	7
Bubico	14
Vizită...	23
Căldură mare	29
Lanțul slăbiciunilor	37
Un pedagog de școală nouă	43
Calul dracului	57
Două loturi	67

D-I Goe...

Ca să nu mai rămână repetent¹ și anul acesta, mam' mare, mamița și tanti Mița i-au promis tânărului Goe să-l ducă-n București de 10 mai².

Puțin ne pasă dacă aceste trei dame se hotărăsc să vină în Capitală numai de dragul fiului și nepoțelului lor. Destul că foarte de dimineață, dumnealor, frumos gătite, împreună cu tânărul Goe, așteaptă cu multă nerăbdare, pe peronul din orașul X, trenul accelerat care trebuie să le ducă la București. Adevărul e că, dacă se hotărăște cineva să asiste la o sărbătoare națională atât de importantă, trebuie s-o ia de dimineața. Trenul în care se vor sui ajunge în Gara de Nord la opt fără zece. D. Goe este foarte nerăbdător și, cu un ton de comandă, zice încruntat:

— Mam' mare! De ce nu mai vine?... Eu vreau să vină!

— Vine, vine acuma, puișorul mamei! răspunde cucoana.

Și îl sărută pe nepoțel, apoi îi potrivește pălăria.

Tânărul Goe poartă un frumos costum de marinar, pălărie de paie, cu inscripția pe panglică *le Formidable*, iar sub panglică biletul de călătorie înfipt de tanti Mița, că „așa țin bărbații biletul”.

— Vezi ce bine-i șade lui – zice mam' mare – cu costumul de marinel?

— Mamițo, nu ți-am spus că nu se zice marinel?

— Da' cum?

— Marinal...

— Ei! Ziceți voi cum știți, eu zic cum am apucat. Așa se zicea pe vremea mea, când a ieșit întâi moda asta la copii – marinel.

— Vezi că sunteți proaste amândouă? le întrerupe tânărul Goe. Nu se zice nici marinal, nici marinel...

— Da' cum, cultule? întrebă tanti Mița cu un zâmbet simpatic.

— Mariner...

— Apoi de! N-a învățat toata lumea carte ca dumneata! zice mam' mare, și iar îl sărută pe nepoțel, și iar îi potrivește pălăria de mariner.

Dar nu e vreme de discuții filologice: sosește trenul – și nu stă mult.

¹ Elev care repetă clasa fiindcă a avut rezultate slabe la învățătură.

² Ziua Națională a României până în 1948, numită și Ziua Regelui.

Trenul este plin... Dar, cu multă bunăvoință din partea unor tineri politicoși, care merg până la o stație apropiată, se fac locuri pentru dame. Trenul a plecat... Mam' mare își face cruce, apoi aprinde o țigară... Goe nu vrea să intre în compartiment. Vrea să stea pe coridorul vagonului, cu bărbații.

— Nu!... Nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule! îi zice unul dintre tineri domnului Goe și-l trage puțin înapoi.

— Ce treabă ai tu, urâtule? zice mititelul smucindu-se.

Și, după ce se strâmbă la urâtul, se spânzură iar cu amândouă mâinile de vergeaua¹ de alamă și scoate iar capul. Dar n-apucă să răspundă ceva urâtul, că mititelul își retrace îngrozit capul gol înăuntru și-ncepe să zbiere.

— Mamițoo! Mam' marea! Tanti!

— Ce e? Ce e? sar cucoanele.

— Să oprească! zbiară și mai tare Goe, bătând din picioare. Mi-a zburat pălăria! Să oprească!!!

Tot atunci, iată conductorul intră să vadă cine s-a suit de la stația din urmă.

— Biletele, domnilor!

Cucoanele arată biletele dumnealor, explicând domnului conductor de ce nu poate și Goe să facă același lucru: fiindcă biletul era în panglica pălăriei și, dacă a zburat pălăria, firește c-a zburat cu panglică și cu bilet cu tot. Dar avea bilet...

— Parol! Chiar eu l-am cumpărat! zice tanti Mița.

Conductorul însă nu înțelege, pretinde bilet. Dacă nu, la stația următoare trebuie să-l dea jos pe domnul Goe. Așa scrie în regulament: dacă un pasager nu are bilet și nu declară că nu are bilet, i se dă o amendă de 7 lei și 50 de bani și este dat jos din tren la orice stație.

— Dar noi n-am declarat? strigă mamița.

— Cu ce e vinovat băiatul dacă i-a zburat pălăria? zice mam' mare.

— De ce-a scos capul pe fereastră? Eu i-am spus să nu scoată capul pe fereastră! zice cu pică urâtul.

— Nu-i treaba dumitale! Ce te-amesteci dumneata? zice tanti Mița urâtului...

— Uite ce e, cucoană – zice conductorul –, trebuie să plățiți un bilet...

— Să mai plătim? N-am plătit o dată?

— Și pe deasupra un leu și 25 de bani.

— Și pe deasupra?...

— Vezi, dacă nu te-astâmperi? zice mamița și-l zguduie pe Goe de mână.

— Ce faci, soro? Ești nebună? Nu știi ce simțitor² e? zice mam' mare.

¹ Bară îngustă.

² Sensibil.

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Și, apucându-l de mână cealaltă, îl smucește de la mamița lui, tocmai când trenul, clănțănind din roate, trece la un macaz¹. Din smucitura lu' mam' mare într-un sens, combinată cu clătinătura vagonului în alt sens, rezultă că Goe își pierde un moment centrul de gravitație și se reazemă în nas de clanța ușii de la compartiment. Goe începe să urle... În sfârșit, n-au ce să facă. Trebuie să se hotărască să plătească biletul, pe care îl va tăia conductorul din carnetul lui. Păcat însă de pălărie!... Ce-o să facă domnul Goe la București cu capul gol? Și toate prăvăliile închise!... Asta s-ar întreba oricine care nu știe câtă grijă are mam' mare și câtă prevedere². Cum era să plece băiatul numai cu pălăria de paie? Dacă se întâmplă să plouă? Sau dacă e răcoare? Și mam' mare scoate din săculețul ei o beretă tot din uniforma *le Formidable*.

— Te mai doare nasul, puișorule? întrebă mam' mare.

— Nu... răspunde Goe.

— Să moară mam' mare?

— Să moară!

— Dă să-l pupe mam' mare, că trece!

Și-l pupă în vârful nasului. Apoi, așezându-i frumos bereta:

— Parcă-i stă mai bine cu bereta!... zice mam' mare scuipându-l să nu-l deoache³, apoi îl sărută dulce.

— Cu ce nu-i stă lui bine? adaugă tanti Mița, și-l scuipă și dumneaei și-l sărută.

— Lasă-l încolo! Că prea e nu știu cum!... Auzi dumneata! Pălărie nouă și biletul! zice mamița, prefăcându-se foarte supărată.

— Să fie el sănătos, să poarte mai bună! zice mam' mare.

Dar mamița adaugă:

— Da' pe mamițica n-o pupi?

— Pe tine nu vreau! zice Goe cu umor.

— Așa? zice mamița. Lasă!... și își acoperi ochii cu mâinile, prefăcându-se că plânge.

— Las' că știu eu că te prefaci! zice Goe.

— Ți-ai găsit pe cine să-nșeli! zice mam' mare.

Mamița începe să râdă. Scoate din săculeț ceva și zice:

— Cine mă pupă... uite!... Ciocolată!

Mamița pupă pe Goe, Goe pe mamița și, luând bucata de ciocolată, iese iar pe coridor.

— Puișorule, nu mai scoate capul pe fereastră!... E lucru mare, cât e de deștept! zice mam' mare.

— E ceva de speriat, parol! adaugă tanti Mița.

¹ Porțiune de șină unde liniile se bifurcă.

² Prudență, precauție.

³ Putere (închipuită) a unor oameni de a face rău când privesc pe cineva cu admirație sau cu invidie.

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

Pe când Goe își mănâncă afară ciocolata, cucoanele stau de vorbă despre una, despre alta... Trenul aleargă acum dinspre Crivina către Periș.

— Ia mai vezi ce face băiatul afară, mamițo! zice mamița către mam' mare.

Mam' mare se ridică bătrânește și se duce pe coridor:

— Goe! Puișorule! Goe! Goe!

Goe nicăieri.

— Vai de mine! țipă cucoana, nu-i băiatul! Unde e băiatul!... S-a prăpădit băiatul!

Și toate cucoanele sar...

— A căzut din tren băiatul! Țațo, mor!

Dar, deodată, cu tot zgomotul trenului, se aud bubuituri în ușa compartimentului unde nu intră decât o persoană.

— Goe! maică! Acolo ești?

— Da!

— Haide! zice mam' mare, ieși odată! Ne-ai speriat.

— Nu pot! zbiară Goe dinăuntru.

— De ce?... Te doare la inimă?

— Nu! Nu pot...

— E încuiat! zice mam' mare, vrând să deschidă pe dinafară.

— Nu pot deschide! zbiară Goe disperat.

— Vai de mine! Îi vine rău băiatului înăuntru!

În sfârșit, iată conductorul cu biletul: primește banii și-l eliberează pe captiv, pe care toate trei cucoanele îl sărută dulce, ca și cum l-ar revedea după o îndelungată absență. Și mam' mare se hotărăște să stea pe coridor, pe un geamantan străin, să-l păzească pe Goe, să nu i se mai întâmple ceva puișorului. Puișorul vede o linie de metal în colțul coridorului, care are la capătul de sus un mâner. Se suie-n picioare pe geamantan, pune mâna pe mâner și începe să-l tragă.

— Șezi binișor, puișorule! Să nu strici ceva! zice mam' mare.

Trenul își urmează drumul de la Periș către Buftea cu mare viteză. Dar, pe la mijlocul kilometrului 24, deodată s-aude un șuier, apoi semnalul de alarmă, trei fluiere scurte și trenul se oprește pe loc, producând o zguduitură puternică.

Ce e? Ce e?... Toți pasagerii sar înspăimântați la ferestre, la uși, pe scări...

— Goe! Puișorule! Goe! strigă tanti Mița și se repede afară din compartiment.

Goe este în coridor... De ce s-a oprit trenul?

Cineva, nu se știe din ce vagon, a tras semnalul de alarmă. Din ce vagon?... Asta e ușor de constatat: manivela semnalului nu se poate trage decât rupându-se așa înnodată și cu nodul plumbuit. Personalul trenului umblă de colo până colo, examinând roțile tamponate cu toată presiunea – așa de tamponate, că-i trebuie vreo zece minute mecanicului să-și încarce iar pompa de aer comprimat și să poată urni trenul din loc. Între timp, conductorii și șeful trenului aleargă din vagon în vagon și cercetează semnalele de alarmă.

Cine poate ghici în ce vagon era ruptă așa plumbuită și răsturnată manivela? Ciudat! Tocmai în vagonul de unde zburase mai adineauri pălăria marinerului! Cine? Cine a tras manivela? Mam' mare doarme în fundul compartimentului cu puișorul în brațe. Nu se poate ști cine a tras manivela.

Trenul se pornește în sfârșit și ajunge în București cu o întârziere de câteva minute. Toată lumea coboară. Mam' mare îi așază frumușel bereta lui Goe, îl scupă pe puișor să nu-l deoache, îl întreabă dacă-l mai doare nasul și-l sărută dulce.

Apoi cucoanele se suie cu puișorul în trăsură și pornesc în oraș:

— La bulivar, birjar¹! La bulivar!...

¹ Vizitiu al unei trăsurii publice.

Bubico

Nouă ceasuri și nouă minute... Peste șase minute pleacă trenul. Un minut încă și se închide casa. Repede îmi iau biletul, ies pe peron, alerg la tren, sunt în vagon... Trec de colo până colo pe coridor, să văd în care compartiment aş găsi un loc mai comod... Aici. O damă singură, și-fumează, cu atât mai bine! Intru și salut, când aud o mârâitură și văd apărând dintr-un coșuleț de lângă cucoană capul unui cățel lățos, plin de funde de panglici roșii și albastre, care începe să mă latre.

— Bubico! zice cucoana... Șezi mumos, mamă!

„Norocul meu, mă gândesc!... Lua-te-ar dracul de javră!”

Bubico se liniștește puțin. Nu mai latră. Își retrage capul în coșuleț, unde i-l acoperă iar cucoana cu un șal mic de lână roșie, dar tot mârâie înfundat... Eu, foarte plictisit, mă lungesc pe canapeaua din fața cucoanei și închid ochii. Trenul a pornit... Pe coridor umblă pasageri și vorbesc. Bubico mârâie arțăgos.

— Biletele, domnilor! zice conductorul, intrând cu zgomot în compartimentul nostru.

Acum Bubico scoate capul foarte sus și, vrând să sară afară de la locul lui, începe să latre și mai grozav ca adineaori. Eu îi întind biletul conductorului, care mi-l perforează. Conductorul face un pas către cucoană, care își caută biletul în săculețul de mână, în timp ce Bubico latră și schelălăie disperat, smucindu-se să iasă din coșuleț.

— Bubico! zice cucoana. Șezi mumos, mamițo!

Și întinde biletul. Când mâna conductorului s-a atins de mâna cucoanei, Bubico parcă a înnebunit. Dar conductorul și-a terminat treaba și iese. Cucoana își învelește favoritul mângâindu-l „mumos”. Eu mă lungesc la loc închizând ochii, pe când Bubico mârâie înfundat, ca tunetul care se îndepărtează după trecerea unei grozave furtuni. Acum nu se mai aude deloc. Dar aud hârșăitul unui chibrit: cucoana își aprinde o țigaretă... Încă nu mi-e somn. De ce n-aș aprinde și eu una? A! În grabă să nu pierd trenul, am uitat să-mi iau chibrituri. Dar nu-i nimic... S-o rog pe mamița lui Bubico... Scot o țigaretă, mă ridic și dau să mă apropiu de cucoană. Dar n-apuc să fac bine o mișcare, și Bubico scoate capul lătrându-mă mai furios decât pe conductor. Latră, și schelălăie, și tușește, și...

— Bubico – zice cucoana – șezi mumos, mamițico!

„Lovi-te-ar jigodia¹, potaia dracului!” zic în gândul meu. N-am văzut de când sunt o javră mai antipatică și mai scârboasă... Dacă aş putea, i-aș rupe gâtul.

¹ Boală a câinilor.

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

În zbierele sperate ale lui Bubico, mamița îmi dă să aprind țigarea. Îi mulțumesc și mă așez în locul cel mai îndepărtat din compartiment, de teamă că n-am să mai pot rezista pornirii și am să-i trag una peste cap când și-l va mai scoate din coș.

— Frumusele cățel aveți, zic eu cucoanei, după câteva momente de tăcere. Da' rău!

— Aș! Nu e rău, zice cucoana. Până se-nvață cu omul... Dar nu știți ce cuminte și fidel este, și deștept! Ei bine! E ca un om, frate! Doar că nu vorbește...

Apoi către coș, cu multă dragoste:

— Unde-i Bubico?... Nu e Bubico!...

Din coș se aude un miorlăit sentimental.

— Să-i dea mama băiețelului zăhărel?... Bubico! Bubi!!

Băiețelul scoate capul cu panglicuțe... Mamița-l eliberează din țoalele în care e înfășurat și-l scoate afară. Bubico se uită la mine și mârâie-n surdină. Eu, apucat de groază la ideea că nenorocitul ar încerca să mă provoace, îi zic cucoanei:

— Madam! Pentru Dumnezeu, țineți-l să nu se dea la mine! Eu sunt nevricos și nu știu ce-aș fi în stare... de frică...

Dar cucoana, luându-l în brațe pe favorit și mângâindu-l cu toată duiosia:

— Vai de mine! Ce crezi dumneata?... Noi suntem băieți cumiți și binecrescuți... Noi nu suntem bătărași ca Bismarck...

— Ha? zic eu.

— Bismarck al ofițerului Papadopolinii.

Dându-mi această explicație, cucoana scoate din săculețul de mână o bucată de zahăr:

— Cui îi place zăhărelul?...

Bubico (făcând pe bancă sluj frumos, cu toată clătinătura vagonului): Ham!

— Să-i dea mamița băiatului zăhărel?

Bubico: Ham! Ham!

Și apucă bucată de zahăr și începe s-o ronțăie... Cucoana scoate din alt săculeț o sticlă cu lapte, din care toarnă într-un pahar, apoi:

— Cui îi place lăptic?

Bubico (lingându-se pe bot): Ham!

— Să-i dea mamița lăptic băiatului?

